

Streszczenie popularnonaukowe

Trudno sobie wyobrazić bardziej niekomfortową sytuację dla muzyka jak brak zachowanych zapisów nutowych. Istotną rolą więc muzykologa, powinno być stałe poszukiwanie kompozycji trudno dostępnych czy wręcz uznawanych za zaginione, a następnie ich upowszechnianie. Celem niniejszego projektu jest przywrócenie do obiegu znaczących dzieł jednego z reprezentantów muzyki polskiego romantyzmu – Aleksandra Zarzyckiego (1834-1895). Owo upowszechnienie możliwe jest poprzez opracowanie źródłowo-krytyczne i wydanie drukiem utworów, które będzie pierwszą po ponad 100 latach nową edycją dzieł tego twórcy. Projekt ten obejmuje pięć kompozycji *Grande polonaise* op. 7 na fortepian i orkiestrę, *Andante et Polonaise* na skrzypce i orkiestrę op. 23, *Mazourka* op. 26 na skrzypce i orkiestrę, *Introduction et Cracovienne* op. 35 na skrzypce i orkiestrę oraz orkiestrową *Suite polonaise* op. 37. Wspólnym mianownikiem dla tych dzieł jest fakt, że wszystkie mają obsadę orkiestrową, ponadto łączy je pierwiastek taneczny. Reprezentują one trzy okresy twórczości Zarzyckiego (wczesny, środkowy i późny), stąd ich analiza będzie okazją do uchwycenia zmian języka muzycznego kompozytora, jego preferencji czy specyfiki organizowania materiału muzycznego na wielką obsadę. Wiek XIX nie był dla ówczesnych kompozytorów polskich łatwym okresem, po pierwsze z powodu utraty państwowości, po drugie z braku profesjonalnych orkiestr. Powstające wówczas utwory orkiestrowe często nawet nie miały możliwości zaistnienia na estradzie, wiele z nich pozostało w rękopisach, lub zaginęło. Tym bardziej więc należy dbać o to, by utwory zachowane były dostępne dla szerokiego grona (muzyków, muzykologów, a przede wszystkim słuchaczy).

Problemem dla wykonawców często są ich niekompletne czy rozproszone zapisy nutowe, a zatem konieczne jest zgromadzenie wszystkich ich wersji (rękopisów, pierwodruków czy późniejszych wydań), a następnie w drodze naukowej analizy przygotowanie wydania eliminującego ewentualne błędy czy pomyłki w dotychczasowych przekazach. Niezmiernie ważne w przypadku dzieł orkiestrowych jest zarazem stworzenie partytury i pojedynczych partii instrumentalnych, umożliwiające wykonanie dzieła przez orkiestrę i dyrygenta. W ramach projektu realizowane będą kwerendy mające na celu skompletowanie różnych wersji dzieł (partytur, głosów, wyciągów fortepianowych, wersji kameralnych) oraz pozyskanie źródłowych informacji o utworach z ówczesnej prasy. Na podstawie odnalezionych materiałów przygotowana będzie współczesna edycja nutowa dzieł oraz wstęp edytorski zawierający opis dzieła, jego charakterystykę, analizę oraz wykaz korektur (wyjaśnienie różnic między źródłem/ami a składem). W tym celu niezbędna będzie analiza źródeł i wybór źródła podstawowego, następnie adjustacja źródeł (czyli dostosowanie do zasad współczesnej ortografii muzycznej) oraz opracowanie szablonu (czyli parametrów graficznych pliku nutowego). Kolejnym etapem będzie zasadnicza edycja dzieła w programie nutowym (skład partytury) i jego korekty. W międzyczasie opracowywany będzie wykaz korektur, a w ostatniej fazie pracy nad materiałem nutowym przygotowanie głosów instrumentalnych. Wspomniany materiał nutowy utworu poprzedzi wstęp edytorski dając aktualne i możliwie wyczerpujące informacje o dziele, w kontekście muzyki XIX wieku, tak polskiej jak i europejskiej.

Powody podjęcia się tego zadania tkwią w ogromnej luce wydawniczej polskiej muzyki XIX wieku. Wiele utworów z tego okresu pozostaje w rękopisach lub funkcjonuje w zredukowanej, kameralnej obsadzie (jak to ma miejsce także w przypadku Zarzyckiego). Wielkoobsadowe dzieła wymagają znacznego nakładu pracy i finansów, stąd wydawnictwa koncentrują się na mniejszych obsadach (pieśniach, utworach fortepianowych). Innym powodem jest także zaniedbanie niektórych twórców na rzecz koncentracji na bardziej wypromowanych już w świecie nazwiskach jak: Chopin, Moniuszko czy Paderewski. Zarzycki niewątpliwie zasługuje na to, aby jego dorobek został dostrzeżony, a jednym z kroków ku temu będzie niniejszy projekt zawierający ważne i muzycznie bardzo interesujące dzieła.

Wobec powyższego jako spodziewane efekty projektu wskazać należy pięć tomów edycji źródłowo-krytycznych utworów orkiestrowych Zarzyckiego. Poza tym planowane są artykuły problemowe dotyczące twórczości kompozytora, opisu ewentualnych zagadnień edycyjnych związanych z wydaniem, które będą publikowane w czasopismach naukowych. Częściowe efekty realizacji projektu będą także prezentowane podczas konferencji naukowych dotyczących polskiej muzyki XIX wieku czy ogólnie muzyki instrumentalnej.